

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

היכל תשיעי
קובץ שלשלת האור
שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

ויחי

(חלק כ שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת ויחי, יבייח טבת, ה'תשפ"ד (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2023
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

ויחי

228

„שצדיקים היו ובטוח בהם שאע"פ שהוא (הקץ) לאורך ימים לא ישוּבו מאחרי ה'". אלא שאף בזה לא חפץ הקב"ה – „כדי שלא יודע לבאים אחריהם ורבים יתיאשו אלו ידעו שהוא לעתים רחוקות".

אמנם, תירוץ זה אינו מתיישב כל-כך, ומכמה פנים:

(א) החשש ש„יודע לבאים אחריהם" (אם יגלה יעקב את הקץ לכל י"ב בניו) – הוא ענין המובן בפשטות לגמרי. ואם כן, מפני מה קא סליק אדעתיה דיעקב מלכתחילה לגלות את הקץ לבניו?

(ב) ועיקר: בתירוץ זה עדיין אין יישוב לעיקר השאלה – איזו טובה ותועלת היה יכול גילוי הקץ להצמיח ל„בניו", אשר מחמתה „ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין"⁸?

ריש פרשתנו (שציוין בסיום הפרש"י*) – לתרץ קושיא זו (וראה לקמן הערה 28). ומה שלקמן בפירושו עה"פ „ואגידה לכם" השמיט רש"י תיבת „לבניו" (אף שבפסחים שם – מקור פרש"י זה – ישנה תיבה זו) – כי פרש"י זה בא על התיבות „ואגידה לכם" (בני יעקב), ובמילא אין צורך ומקום להכפיל „לבניו".

(7) להעיר מב"ב לח, ב. ערכין טז, רע"א.

(8) ביפ"ת (השלם) שם (ד"ה בואו ואגלה), „שלהיות יעקב מחזיק את בניהם (של בניו?) לצדיקים גמורים רצה לגלות להם הקץ שמתוך זה יהי שכרם מרובה שידעו הקץ רחוק ועכ"ל לא

א. על הפסוקי „ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים", אמרו חז"ל²: „ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין³ ונסתלקה ממנו שכינה".

ותמוה:

בודאי רצון יעקב לגלות הקץ היה (לא כדי להראות שידוע הוא את הקץ, מבלי צורך, אלא) כדי להביא עי"ז תועלת לבטמים או לבני ישראל הבאים אחריהם. ודרוש ביאור, איזו תועלת היתה באה לישראל לו היה מגלה הקץ בפניהם באותה שעה?

ואדרבה: אילו היה יעקב מגלה להם הקץ, אשר זמנו הוא רק לאחרי כמה אלפי שנים (כפי שרואים אנו עתה, שעדיין לא בא) – לא זו בלבד שעי"ז לא היתה באה תועלת, אלא אדרבה – הדבר היה גורם לבני ישראל שברון לב עצום ונמיכות רוח!⁴

והנה, המפרשים⁵ תירצו שיעקב ביקש לגלות קץ זה רק לבניו⁶,

- (1) פרשתנו מט, א.
- (2) פסחים נו, א. פרש"י עה"פ (בשינויים – נת' בלקר"ש ח"י ע' 171). וראה לקמן סעיף ב.
- (3) לשון הכתוב דניאל בסופו. וראה אה"ת ר"פ מקץ. וש"נ.
- (4) בכמה מפרשים (ראה כלי יקר ריש פרשתנו. יפה תואר לבר"ר עה"פ (פצ"ח, ב). ועוד) שמטעם זה נסתם ממנו הקץ. אבל תמוה, מה היתה קס"ד דיעקב שביקש לגלות את הקץ?
- (5) יפה תואר שם.
- (6) ויש לומר שזהו טעמו של רש"י (ריש פרשתנו) שהוסיף תיבת „לבניו" על לשון הבר"ר

(* שציוין זה אינו מהמעתיקים (או מדפיסים) כ"א דרש"י עצמו.

ב. ועוד צריך להבין:

„ושכנתי בתוכם“¹² – דהיינו, הכח והיכולת „להשכיך“ (ולהמשיך) את גילויי הקץ לחטטה (לבניו)¹³.

וצריך להבין: כיון ש(כמובן, לכל הדעות –) היה ביכולת הקב"ה למנוע את יעקב מלגלות את הקץ לבניו אף באם היה יודע את הקץ – מאי טעמא (לדיעה הראשונה) נעשה השינוי, והקץ „נסתם“ מיעקב?

ג. ומכל הנ"ל מובן, ששני האופנים – גילויי הקץ, ומניעת גילוייו – בכחם להצמיח תועלת לישראל (בעבודתם הרוחנית).

ויתירה מזו: כיון שיעקב הוא משלשת האבות, „שהן הן המרכבה . . ולא נעשו מרכבה רק לרצון העליון לבדו כל ימיהם“¹⁴ – בהכרח לומר, דזה ש„ביקש יעקב לגלות כו“ (עד לרגע ש„נסתלק ממנו שכינה“) היה בהתאם לרצון העליון, אשר גם באותה שעה היה יעקב מרכבה אליו.

ומה שבפועל מנע הקב"ה מיעקב לגלות את הקץ, הרי זה מפני שבמצב ההוא הדבר הנחוץ היה – מניעת התגלות הקץ (והתועלת הבאה מאופן הנהגה זה).

אלא שבזה ישנן שתי דיעות –

(12) תרומה כה, ח. וראה תניא פמ"א (נז, ב): על שם ששוכנת ומתלבשת.

(13) וג"ז רק בענין זה דגילויי הקץ, ולא בשאר ענינים, שהרי המשיך בכמה עניניו נבואה (ומתורצת עפ"ז ג"כ הוספת רש"י „והתחיל לדבר דברים אחרים“ – דלכאורה תמוה, למאי נפק"מ כאן), ומאי קמ"ל? – כי בזה מדגיש שבדברים אחרים לא נסתלק ממנו שכינה. וראה בארוכה בכ"ז לקו"ש ח"י ע' 168 ואילך.

(14) תניא פכ"ג.

בדברי חז"ל מצינו שתי דיעות: (א) הקץ נתעלם גם מיעקב, כדאיתא במדרש¹⁵ – „בא לגלות להם את הקץ ונתכסה ממנו“ (ועל-דרך-זה איתא במדרש בריש הפרשה¹⁶: „בקש כו' ונסתם ממנו“); (ב) מיעקב לא נתכסה הקץ, אלא שמכל מקום לא גילהו לבניו¹⁷.

[ויש לומר, שזהו גם טעם דיוק לשון הגמרא¹⁸, „ביקש יעקב לגלות כו' ונסתלקה ממנו שכינה“ – ולא בסתם, ונסתלק ממנו (הקץ)“ – כי לדעת הגמרא אכן לא נתכסה הקץ מיעקב, ורק שנסתלקה ממנו השכינה, ובכך נוכח לדעת שאין חפצים מן השמים בגילויי הקץ, ולכך לא גילהו.]

ועוד יש לומר: „שכינה“ היא מלשון

יסוגו אחר מעבודת ה"י. אבל צ"ע בזה, שהרי גם צדיק גמור מתפלל להקב"ה בברכות השחר (ברכות ט, ב. וראה סנהדרין קו, א) „ואל תביאנו לידי נסיון“, ואיך יביא יעקב את בניהם לידי נסיון כזה? ועוד ישתמש ברוה"ק לתכלית זו? (9 פצ"ח שם.)

(10) ריש פרשתנו (רפצ"ו) – הובא בפרש"י עה"ת שם. ואף פרש"י מביא ג"כ דרשת הש"ס (כנ"ל הערה 2) – יש לומר: א) בכל מקום פירש רש"י את המוכרח על אתר. בריש הפרשה שקשה ל"י סתימת הפרשה לפני התיבות, „ויחי יעקב“ מוכרח לפרש שנסתם הקץ מיעקב; משא"כ בהפסוק „ואגידה לכם“ שמוכרח רק שנסתלקה ממנו שכינה. ב) הפירוש ד„נסתלקה ממנו שכינה“ הוא רק לפי הא' ברש"י ריש פרשתנו בטעם סתימת פרשה זו, ולא להפירוש שנסתם ממנו הקץ.

(11) כן מפרש ביפ"ת המשל בב"ר פצ"ח שם (וגריס „ד"א משל כו"י). אבל ראה הנסמן במנח"י (אלבק) לב"ר שם.

ממצרים, אבל לא היה ידוע להם ש(אילו זכו) תהיה זו גאולה נצחית שאין אחריה גלות²⁰, וזאת ביקש יעקב לגלות – שיציאת מצרים היא הקץ.

ובזה תובן גם כוונת יעקב ברצותו לגלות את הקץ לבניו: כאשר ישמעו בניו בשורה טובה זו, ש"קץ הימין" קרוב הוא ביותר, אזי ישתדלו להחזיק במצב של "זכו" ולהשמר בזהירות יתירה לכל יהא ענין של "(שמא יגרום ה)חטא"²¹ אשר יגרום לעיכוב הקץ ח"ו²².

ה. אמנם, ביאור זה עדיין אינו מספיק:

בעת הסתלקות יעקב אבינו עדיין נותר משך זמן הקרוב למאתים שנה²³ עד יציאת מצרים, כך שלבני ישראל שבאותו הדור היה גילוי קץ זה גורם עצבות וכו', כיון שעל-פי הטבע, והיו

לדיעה הראשונה היתה תועלת זו צריכה להיות גם ביעקב עצמו (ולפיכך „נתכסה (גם) ממנו" הקץ); ולדיעה השניה זהו ענין הנוגע רק לשבטים, ולכן לא נתכסה הקץ מיעקב עצמו.

ד. ויש לומר הביאור בזה – על-פי דרשת רז"ל¹⁵ על הפסוק¹⁶ „תביאמו ותטעמו בהר נחלתך מכוון לשבתך פעלת ה' גוי", שאילו זכו אזי כבר באותה שעה (בעת יציאת מצרים) היה הקב"ה מביא את בני ישראל אל „מכוון לשבתך פעלת ה'", וממילא, כיון שב„בנינא דקוב"ה" אי אפשר שיהא שום חורבן (וגלות), היתה הגאולה ממצרים (גם) הגאולה האמיתית והשלימה שאין אחריה גלות¹⁷.

ונמצא, שזמן הקץ המיועד בעת ההיא („אילו זכו") היה זמן יציאת מצרים.

ועפ"ז יש לפרש את המאמר „ביקש יעקב לגלות .. קץ הימין", שביקש לגלות את הקץ המיועד בעת ההיא – זמן יציאת מצרים.

ואע"פ שזמן יציאת מצרים היה זמן קבוע ויודון¹⁸, שהרי הבטיח הקב"ה לאברהם „כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם גוי" ארבע מאות שנה .. ואחרי כן יצאו גוי"¹⁹ – ואם כן, מה היה ליעקב לגלות?

– יש לומר, שבני ישראל ידעו אשר לאחרי „ארבע מאות שנה" יצאו

(15) זח"ג רכא, א.

(16) בשלח טו, יז.

(17) ראה גם עירובין נד, א. שמו"ר רפ"ב. ועוד.

(18) ראה גם גוי"א ריש פרשתנו.

(19) לך טו, יג-יד.

(20) ולהעיר ממשול (בר"ר פמ"ד, יז. וש"נ) עה"פ דלך שם (יב) „אימה גוי" דקאי על ד' מלכיות (וראה רש"י שם, יד). ועוד.

(21) ברכות ד, א. פרש"י וישלח לב, יא.

(22) בהקדמת הרמב"ם לפיהמ"ש, ש„ענין זה (שמא יגרום החטא) אינו אלא בין הקב"ה ובין הנביא", אבל לא „שיאמר הקב"ה לנביא להבטיח לבני אדם בבשורה טובה במאמר מוחלט בלא תנאי ואחר כן לא יקיים", דא"כ „לא יהי' נשאר לנו מקום לקיים בו אמונת הנבואה". אבל אין זה שייך לעניננו, כי בנדוד"ד לא היתה נבואה, יעקב לא הי' צורך לראי' שידוע עתידות, ואין שייך כאן כלל „לקיים .. אמונת הנבואה". ופשוט. ולהעיר מרמב"ן בא (יב, מ). וראה הנסמן לקמן הערה 29 (ע"ד החסידות).

(23) שהרי מירידת יעקב למצרים עד יצימ" עברו רד"ו שנה (רש"י לך טו, יג. מקץ מב, ב (מתנחומא ובר"ר עה"פ). בא שם), ובעת שביקש יעקב לגלות את הקץ עברו י"ז שנה מעת הירידה למצרים.

ו. אמנם, אעפ"כ „נסתלקה ממנו שכינה” ונמנע מיעקב לגלות את הקץ. והביאור בזה²⁹:

השלימות בעבודת האדם, שעי"ז מתעלה למצב של „זכו”, היא כאשר עבודתו היא בבחינת „מלאכתך אשר תעשה”, ועל-דרך מחז"ל³⁰: „אדם רוצה בקב שלו יותר מתשעה קבין של חבירו”. דאע"פ שבכל עבודה זקוק האדם לסייעתא דשמיא, ובלשון חז"ל³¹: „אלמלא הקב"ה עוזרו כו" – מכל מקום, ישנם בזה שני אופנים³²:

א) הסיוע והעזר מלמעלה נראה ומורגש באדם העובד בשעת העבודה ובה גופא; ולדוגמא – עבודת ה' בעתות רצון (עשרת ימי תשובה, בהם „ה' בהמצאו .. בהיותו קרוב”³³, או בשבת ויום-טוב בכלל).

ב) הסיוע והעזר הם הגורמים (והמסייעים) לעבודת האדם הבאה לאחריהם, אבל בעת העבודה גופא הסיוע הוא בהעלם, כך שהעבודה היא ביגיעת עצמו. – על-דרך כמה אופני „בת קול” שמהם באים לאדם הרהורי

ימיו מאה ועשרים שנה²⁴, ואם כן, לא היה קץ זה חל בחייהם בעלמא דין – והדרא קושיא לדוכתא.

ולכן יש לומר שכוונת יעקב היתה, שכאשר ידעו ישראל בעת גילוי הקץ שתלוי הוא בענין „זכו” (כנ"ל), אזי יוסיפו הם בקיום „זכו” (בעבודת ה') שלהם, והוספה זו תקדים את הגאולה – שתבוא עוד בטרם הקץ שנקבע, ועל-דרך מחז"ל²⁵: „זכו – אחישנה”.

ועל-דרך מה שמצינו לגבי יציאת מצרים גופא: אחד הטעמים²⁶ לזה שנמשכה גלות מצרים רק רד"ו שנה – ולא „ארבע מאות שנה”, כפי שנקבע בברית בין הבתרים – היה, שקושי השעבוד השלים את המנין (ד„ארבע מאות שנה”).

ואם כן מובן, שכשם שההוספה בשעבוד (קושי השעבוד) הקדימה את הגאולה – על-דרך-זה (ובמכל-שכן²⁷) היה הדבר נגרם על-ידי ההוספה בענין „זכו”, בטובה²⁸.

24) בראשית ו, ג.

25) סנהדרין צח, א. הובא בפרש"י ישעי'

ס, כב.

26) רלב"ג לך שם. ש"ך עה"ת (לך שם. שמות

ג, ז. בא שם).

27) דמרובה מדה טובה (סוטה יא, א).

28) וגם ע"פ פשוטו מובן שאפ"ל כן, כפרש"י

(ויגש מז, יט) „מכיון שבא יעקב כו' וכלה הרעב”, אף שהי' צ"ל הרעב עוד חמש שנים.

ועפ"ז אפ"ל שזוהו הביאור ע"פ פש"מ הטעם

שביקש יעקב לגלות את הקץ

[דאין לתרץ בפש"מ (כנ"ל ס"ד) שהכוונה

לזמן דיצי"מ, שהרי בפרש"י לא הובא מחז"ל זה

דאילו זכו היתה יצי"מ גאולה נצחית, ואדרבה,

מפרש"י (דלעיל הערה 20. וראה גם רש"י שמות

ג, יד) משמע הפכן]

כי באם בניו היו יודעים שהקץ רחוק כ"כ

(שזה מראה גודל החטאים שגרמו לזה) היו

מוכיחים את יוצאי חלציהם (לא רק להשמר

מחטאים גדולים כאלה, כ"א גם) שיוסיפו בתומצ

כדי לזרו ולהקדים את הקץ (אף שלא היו מגלים אותו להם).

29) עיין ביאור באופן אחר – מאמרי אדה"ז

הקצרים ערך קץ (ע' תקלט).

30) ב"מ לה, א.

31) קידושין ל, ב. סוכה נב, ב. וראה ויק"ר

(פכ"ז, ב): מי הקדימני ואשלם כו'.

32) ראה בארוכה ד"ה ויגש תרס"ו וד"ה וה'

אמר המכסה תרס"ז.

33) ר"ה יח, א.

תשובה³⁴, המשפיעים עליו להוסיף אחר־כך בתורה ועבודה.

ז. ויש לבאר בזה בעומק יותר:

ענין הנ"ל, ששלימות הגאולה באה עי"ז שעבודת ישראל היא במצב של סילוק השכינה, וממילא ביגיעת עצמם, כנ"ל – אינו רק מחמת שייכות צדדית בין אופן עבודה זה אל הגאולה, אלא זהו לפי שבעבודה זו דוקא תלוי ה"קץ" של גאולה כזו (נצחית, שאין אחריה גלות):

כדי שהגאולה תהיה נצחית, ללא שינויים, גם עבודת ישראל (המביאה את הגאולה) צריכה להיות מעין זה – באופן של "לא שניתית", ללא שינויים.

ולפיכך: כאשר עבודת האדם נעשית מצד הסיוע מלמעלה ולא ביגיעת עצמו, אזי³⁵ אין "נצחיות" בעבודה זו – דבשעה שיתעלם הסיוע מלמעלה, עלול האדם להיות יורד ממדריגתו, רח"ל.

ודוקא כאשר עבודתו באה מצד אתערותא דלתתא (בכח עצמו), הרי היא "דבר המתקיים", ועל כן מביאה היא לגאולה קיימת (נצחית) שאין אחריה גלות.

ח. אמנם, עפ"ז דרוש ביאור לאידך גיסא: מה היתה סברת יעקב מלכתחילה בזה ש"ביקש" לגלות את הקץ לבניו, בשעה שהדבר היה גורם (לתוספת) אופן עבודה שאינו סיבה מתאימה לגאולה האמיתית?

וזהו הטעם לכך ש"נסתלקה ממנו שכינה": אילו גילה יעקב את הקץ לבניו, אזי ההוספה שלהם בעבודת ה' (הבאה ע"י גילוי הקץ) – על־מנת להבטיח שיוסיפו ויתעלו במצב של "זכו" גופא – לא היתה בבחינת "קב שלו", פעולה שלהם, כי היתה בה "תערובת" של עזר מלמעלה (גילוי הקץ). ולפיכך, "נסתלקה ממנו שכינה", כדי שעבודת ישראל תהא במצב של סילוק השכינה (והעלם הקץ), וממילא תהא בכח עצמם³⁵.

כלומר: יעקב היה חפץ למהר ככל האפשר את יציאת בניו מן הגלות, ואף שאז אולי יחסר בשלימות העבודה, מכל מקום, עי"ז תוקדם יותר יציאתם מן הגלות (ובפרט – מערות הארץ) וכניסתם לגאולה האמיתית והשלימה. וי"ל שזהו דיוק הלשון "ביקש יעקב לגלות כו" – (גם) מלשון בקשה: יעקב ביקש מאת הקב"ה שיהא גילוי הקץ, אשר עי"ז ינתן סיוע לישראל בעבודתם, ויבטיח את זרוו בוא הגאולה.

אמנם, רצונו של הקב"ה היה שהגאולה תהיה בתכלית השלימות – דבר התלוי בשלימות העבודה של ישראל – ולכן³⁶ "נסתלקה ממנו שכינה", ועי"ז ניתנה האפשרות לשלימות גדולה יותר בעבודה, כנ"ל³⁷.

להקדימה ולוותר על הרכוש גדול והקב"ה אמר שצ"ל דוקא ברכוש גדול (ברכות ט, סע"א ואילך).

(38) ראה בכ"ז לקו"ת ויקרא ב, סע"ב ואילך. וראה לקו"ש ח"ז ע' 335 ואילך.

(34) ראה כתר שם טוב הוספות סע"ט, וש"נ.

(35) גם י"ל – בכדי שיהי' עבודתם לא בשביל השכר דהקדמת הקץ.

(36) ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 430 ואילך.

(37) עד"ז מצינו בייצ"מ שבני"ב בקשו

ויש לומר ההסברה בזה (על-דרך החסידות):

ידוע³⁹, שמדריגת יעקב היתה – אצילות, עולם האחדות שהוא „לאחרי הבירור“⁴⁰; וכיון שיעקב עמד כבר לאחרי הבירור (ובפרט סמוך להסתלקותו, כאשר היה בתכלית שלימותו⁴¹) – היינו, שסיים שלימות עבודתו והיתה בידו גם המעלה ד„קב שלו“ – לכן, ענין גילוי הקץ היה פועל בעבורו הוספה בלבד – תוספת שלימות בעבודתו.

ומהאי טעמא ביקש יעקב לגלות את הקץ (גם) לבניו, בסברו שאף בניו עומדים במדריגה זו; וכהמשך דברי הגמרא⁴², אשר משנוכה יעקב לראות ש„נסתלקה ממנו שכינה“ (ולא היה ביכלתו לגלות את הקץ לבניו) מיד אמר⁴³, „שמא חס ושלום יש במטתי פסול“⁴⁴.

ועפ”ז יובן גם הביאור בשתי הדיעות (הנ”ל ס”ב), אם נסתם הקץ (גם) מיעקב או לאו:

המדרש נקט ש„נתכסה (נסתם) ממנו“ הקץ, כי רצה הקב”ה שגם אצל יעקב תורגש מעלת העבודה

39) תו”א ס”פ ויצא. לקו”ת צו יז, ב. ובכ”מ. וראה ס’ הלקוטים (צ”צ) ע’ יעקב אות יג.

40) ראה תו”א ג, א.ב. ובכ”מ.

41) ראה אגה”ק ס’ כת. סידור שער הל”ג

בעומר דש, סע”ב ואילך. ועוד.

42) פסחים שם.

43) וגם לפי הסיום שם „אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד – ה”ז רק „כך“, בכ”ף הדמיון (סה”מ קונטרסים ח”ב תלט, ב. וראה תו”א פד, ד. פז, ג).

44) שיש לפרשו „פסול“ בערך „מטתי“

ומדרגתי.

בכח עצמו, ועי”ז יורה לבניו המעלה שבעבודתם מבלי שידעו את הקץ.

ודעת הגמרא היא, ש„נסתלקה ממנו (רק) שכינה“, ולא הקץ (כנ”ל שם) – כיון שליעקב עצמו היו כבר השלימות והעילוי שהיו באים לבניו ע”י סתימת הקץ.

ט. והנה, אע”פ שסובב הקב”ה שלא יגלה יעקב את הקץ לבניו, מכל מקום, מזה ש„ביקש יעקב לגלות כו” – בהיותו מרכבה לרצון העליון (כנ”ל ס”ב) – מובן, שענין „ביקש . . לגלות קץ הימין“ היה (אף באותה שעה) בהתאם לרצון העליון;

ויתירה מזו⁴⁵: כיון שבקשת צדיק בודאי אינה חוזרת ריקם, ברי הדבר שפעלה והשפיעה בעולם הזה התחתון. זאת ועוד: מאחר שפרט זה נכתב ונקבע בתורה (מלשון הוראה), הרי זו הוראה נצחית לכל הדורות –

ועל-דרך מה שמצינו⁴⁶ לגבי משה רבינו, שאע”פ שבקשתו „ואתחנן גו’ אעברה נא ואראה גו’“⁴⁷ – לפעול בישראל ענין הראיה באלקות – לא נתמלאה (כיון שבאותה שעה היו ישראל ראויין רק לבחינת שמיעה, „ועתה ישראל שמעו“⁴⁸), בכל זאת פעלה בקשתו שיהא בישראל ענין הראיה בבחינת מקיף על-כל-פנים (וביחידי סגולה – אף בבחינת פנימיות⁴⁹),

45) בהבא לקמן ראה גם לקו”ש ח”י ע’ 170-1.

46) ראה בכ”ז בארוכה לקו”ת ואוה”ת ר”פ

ואתחנן. שעה”ת לאדהאמ”צ ח”ב חינוך. ס’ הליקוטים (צ”צ) ע’ משה (ע’ א’תרפ ואילך).

47) ר”פ ואתחנן.

48) שם, ד, א.

49) ראה שעה”ת חינוך שם פ”ט ואילך.

אוה”ת שם ע’ עת. ריש ע’ ק. ע’ קח.

הבקשה וההתבוננות בזה) נותן סיוע ועידוד רב בעבודת ה'.

וכנראה במוחש, שע"י ההודעה ליהודי אשר, "הנה זה משיח בא" ו, "אנו רוצים משיח עכשיו" – פועל הדבר זירוז והוספה בעבודת ה', ותוספת זהירות יתירה שלא יהא ענין של "שמא יגרום כו" שיעכב ח"ו את ביאת המשיח.

ובימינו אלה נוסף עוד ענין בזה: תורת אמת מודיעה⁵³, "כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה", היינו שהגמרא נקטה בפשיטות אשר הקץ כבר הגיע מזה זמן רב;

וכל שנותר הוא⁵⁴ רק "שעתא חדא"⁵⁵ – "שעיה"⁵⁶ ופניה – של תשובה, המביא לקיום, "ומיד הן נגאלין"⁵⁷, מיד ממש – "נאו"⁵⁸ – בעגלא דידין.

(משיחות נערה בטבת וש"פ ויחי תשמ"א)

53 סנהדרין שם.

54 ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' ריב.

55 זח"א קכט, א.

56 מלשון וישע גי' לא שעה (ראה סה"מ קונטרסים ח"ב ע' 792. ועוד).

57 רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

58 בגימטריא ז"ן, א"ל הוי' – ראה בארוכה שיחת ש"פ צו, ה'תשמ"א.

על-דרך-זה יש לומר לגבי יעקב: זה "ביקש לגלות את הקץ" פעל בישראל שיוכלו להגיע ל"גילוי הקץ" בדרך מקיף – עבודת ה' באופן של חירות מאומות העולם ומהיצר הרע, (וביחידי סגולה אף בפנימיות – וי"ל שזהו תוכן ענין חישוב הקצין שנעשה ע"י כמה מגדולי ישראל (כהרס"ג, הרמב"ם⁵⁰ וכו'⁵¹)).

י. ומזה ישנה גם הוראה לכל ישראל בכל הדורות – שצריך להתקיים בהם ענין "ביקש" . . לגלות . . קץ הימין": על איש ישראל לרצות ולבקש⁵² את גילוי הקץ, וזה גופא

(50 וידוע המאמר ואת האלף ושבע – לאדה"ז. וראה תורת שלום ע' 237. וראה הערות הרב מרגליות בשו"ת מן השמים (ירושלים תשי"ז) סע"ב שקיבץ הקצין דכו"כ מגדולי ישראל. – העירני חכם א' שבס' דבר נצב (להרנ"צ בראך מקאשוי. נ"י. תשל"ח) פ' תולדות ובהר מחשב הקץ לשנת תשמ"ב.

51 משא"כ בנוגע לכל ישראל שאמרז"ל (סנהדרין צו, ב. רמב"ם הל' מלכים פ"ב סה"ב) תיפח עצמן של מחשבי קיצין. וראה הראב"ע דניאל יא, למד. אוה"ת (להצ"צ) נ"ך ע' קפג. וראה לקו"ש (חכ"ט) דברים (תשד"מ) בסופו.

52 כנוסח התפלה ג"פ בכ"י (בימות החול) את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח. ובכל תפלה – ותחינה ענינו כו'. וראה לקמן ע' 384, 458 ואילך.

